

Επαγγελματική εξουθένωση και κόπωση των νοσηλευτών: παγκύπρια έρευνα

Βασίλειος Ραφτόπουλος¹, Ανδρέας Χαραλάμπους¹, Ανδρέας Παυλάκης², Νικόλαος Σάββα¹

¹Τμήμα Νοσηλευτικής, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

²Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα σπουδών Διοίκηση Μονάδων Υγείας

Εισαγωγή: Η επαγγελματική εξουθένωση των νοσηλευτών αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα που επηρεάζει την κοινωνική και επαγγελματική τους ζωή. Η συστηματική καταγραφή του φαινομένου με σκοπό την ανάληψη μέτρων αλλά και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα.

Σκοπός: η διερεύνηση της σχέσης της επαγγελματικής εξουθένωσης των νοσηλευτών με την κόπωσή τους.

Στόχοι: η διερεύνηση των παραγόντων που σχετίζονται με την επαγγελματική εξουθένωση και την κόπωση των νοσηλευτών.

Μεθοδολογία: το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 1.482 Κύπριοι νοσηλευτές. Χρησιμοποιήθηκε ένα ανώνυμο και αυτοσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο που περιλάμβανε την κλίμακα MBI και γενικές ερωτήσεις για την κόπωση.

Αποτελέσματα: το 12,8% των νοσηλευτών εμφάνισαν επαγγελματική εξουθένωση σύμφωνα με τα κριτήρια της Maslach. Ο σημειακός επιπολασμός της επαγγελματικής εξουθένωσης κυμαίνονταν από 21,9% των νοσηλευτών που εργάζονται σε ογκολογικά τμήματα, 17,5% των νοσηλευτών στα χειρουργεία μέχρι 12,4% στα παθολογικά τμήματα.

Μεταβλητή	ΣΕ μέση τιμή (95% CI)	ΑΠ μέση τιμή (95% CI)	ΠΕ μέση τιμή (95% CI)
Φύλο			
Ανδρας	21.52 (20.24-22.81)	10.15 (9.40-10.90)	37.14 (36.26-38.02)
Γυναίκα	22.29 (21.68-22.89)	7.77 (7.43-8.11)	37.81 (37.44-38.19)
p value	NS	<0.001	NS
Εργασία			
Δημόσιο	22.24 (21.68-22.80)	8.26 (7.94-8.58)	37.59 (37.23-37.94)
Ιδιωτικό	18.93 (15.46-22.40)	6.84 (4.78-8.90)	40.79 (39.16-42.42)
p value	NS	NS	<0.001
Η εργασία μου στο Τμήμα υπήρξε επιλογή μου			
Όχι	24.41 (23.57-25.24)	9.08 (8.59-9.57)	36.94 (36.43-37.45)
Ναι	20.36 (19.65-21.07)	7.51 (7.10-7.92)	38.27 (37.80-38.74)
p value	<0.001 ²	<0.001 ²	<0.001 ²
Η εργασία μου προκαλεί στρες			
Όχι	16.96 (16.17-17.76)	7.09 (6.59-7.60)	38.82 (38.19-39.44)
Ναι	24.77 (24.11-25.44)	8.78 (8.38-9.18)	37.08 (36.66-37.49)
p value	<0.001 ²	<0.001 ²	<0.001 ²
Λιθάνομαι κόπωση			
Ναι	22.82 (22.25-23.39)	8.32 (7.99-8.65)	37.66 (37.31-38.02)
Όχι	14.04 (12.66-15.33)	7.10 (6.08-8.11)	38.33 (36.90-39.76)
p value	<0.001 ²	0.024	NS
Η κόπωσή μου επηρεάζει την ποιότητα της εργασίας μου			
Ναι	25.95 (25.16-26.74)	9.69 (9.23-10.15)	36.36 (35.86-36.86)
Όχι	18.16 (17.49-18.82)	6.63 (6.21-7.05)	39.16 (38.70-39.63)
p value	<0.001 ²	<0.001 ²	<0.001 ²

(ΣΕ: Συναισθηματική Εξάντληση, ΑΠ: Αποπροσωποποίηση, ΠΕ: Προσωπικά επιτεύγματα)

Όπως φαίνεται και στον πιο πάνω πίνακα, οι άνδρες εμφάνισαν πιο έντονο αίσθημα αποπροσωποποίησης σε σχέση με τις γυναίκες. Όσοι εργάζονται στον δημόσιο τομέα αισθάνονται στατιστικά μικρότερη προσωπική ολοκλήρωση. Όσοι δήλωσαν πως η εργασία τους στο συγκεκριμένο τμήμα δεν υπήρξε προσωπική τους επιλογή είχαν στατιστικά σημαντικά διαφορετική μέση βαθμολογία και στις τρεις υποκλίμακες της κλίμακας BMI. Το 91,9% των νοσηλευτών αισθάνονται κόπωση και οι περισσότεροι ανήκουν στον δημόσιο τομέα. Ο επιπολασμός της κόπωσης ήταν στατιστικά σημαντικά ($p=0.003$) υψηλότερος στις γυναίκες (93%) σε σχέση με τους άνδρες (87.5%). Ο επιπολασμός της επαγγελματική εξουθένωσης ήταν 13.7% σε όσους υποφέρουν από κόπωση σε αντίθεση με αυτούς που απάντησαν αρνητικά (1.8%) ($p<0.001$).

Συμπεράσματα: Η κόπωση αποτελεί προβλεπτικό δείκτη της επαγγελματικής εξουθένωσης των νοσηλευτών.

Εισιγήσεις: Κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη προγραμμάτων στήριξης του νοσηλευτικού προσωπικού για την αντιμετώπιση της επαγγελματικής τους εξουθένωσης.

Η παρούσα ερευνητική εργασία δεν έχει δημοσιευθεί ή ανακοινωθεί σε άλλο συνέδριο.

Υπεύθυνος εργασίας:

Δρ Βασίλειος Ραφτόπουλος, RN, EpiD, MSc, PhD

Επίκουρος Καθηγητής Διοίκησης Ποιότητας Υπηρεσιών Υγείας

Υπεύθυνος Μεσογειακού Ερευνητικού Εργαστηρίου Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας φροντίδας

Τμήμα Νοσηλευτικής ΤΕΠΑΚ, Σχολή Επιστημών Υγείας (www.cut.ac.cy/medyp)

215 Παλαιός Δρόμος Λευκωσίας - Λεμεσού,

Στρόβολος, 2029, Λευκωσία

ΚΥΠΡΟΣ

Τηλ: 00357 22001638

Κιν: 00357 99025708

Φαξ: 00357 22001833

Βιογραφικό:

Ο Δρ Βασίλειος Ραφτόπουλος είναι Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Νοσηλευτική του ΤΕΠΑΚ και Υπεύθυνος Μεσογειακού Ερευνητικού Εργαστηρίου Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας φροντίδας.